

ULUSAL VARLIK FONLARI **ve** **TÜRKİYE VARLIK FONU**

Soner Uysal

Bilimsel Eserler No.: 126
ISBN: 978-605-2149-25-6
© 1. Basım, Haziran 2018

ULUSAL VARLIK FONLARI ve TÜRKİYE VARLIK FONU

Soner Uysal

Copyright2018, NOBEL BİLİMSEL ESERLER SERTİFİKA NO.: 20779

Bu baskının bütün hakları Nobel Akademik Yayıncılık Eğitim Danışmanlık Tic. Ltd. Şti.ne aittir. Yayınevinin yazılı izni olmaksızın, kitabın tümünü veya bir kısmının elektronik, mekanik ya da fotokopi yoluyla basımı, yayımı, çoğaltımı ve dağıtımını yapılamaz.

Genel Yayın Yönetmeni: Nevzat Argun -nargun@nobelyayin.com-

Redaksiyon: Samet Tekin -samet@nobelyayin.com-

Sayfa Tasarım: Tarkan Kara -erdal@nobelyayin.com-

Kapak Tasarım: Mehtap Yürümez -mehtap@nobelyayin.com-

Baskı ve Cilt: Sage Yayıncılık Reklam Matbaacılık San. ve Tic. Ltd. Şti. Sertifika No:14721

Zübeyde Hanım Mah. Kazım Karabekir Cad. Kültür Han No:7/101-102 Altındağ/ANKARA

KÜTÜPHANE BİLGİ KARTI

Uysal, Soner.

Ulusal Varlık Fonları ve Türkiye Varlık Fonu / Soner Uysal

1. Basım, viii + 88 s., 160x235 mm

Kaynakça var, dizin yok.

ISBN: 978-605-2149-25-6

1. Ulusal Varlık Fonları 2. Türkiye Varlık Fonu

Genel Dağıtım: ATLAS AKADEMİK BASIM YAYIN DAĞITIM TİC. LTD. ŞTİ.

Sipariş: -siparis@nobelyayin.com-

Telefon: +90 312 278 50 77 - Faks: 0 312 278 21 65

e-satış: www.nobelkitap.com - esatis@nobelkitap.com

Bilgi: www.atlaskitap.com - info@atlaskitap.com

Dağıtım: Alfa Basım Dağıtım, Ana Basım Dağıtım, Arasta, Arkadaş Kitabevi, Atlas Akademik Basım Dağıtım, Başarı Dağıtım, D&R mağazaları, Dost Dağıtım, Final Dağıtım, Kıda Dağıtım, Kitapsan, Nezih Kitabevleri, Prefix, Remzi Kitabevleri, TveK Mağazaları

NOBELBİLİMSELESERLER

NOBEL AKADEMİK YAYINÇILIK EĞİTİM DANIŞMANLIK TİC. LTD ŞTİ. Markasıdır.

Rasimpaşa Mah. Rıhtım Cad. Nemlizade Sok. Güleryüz Apt.
No:9 Daire:3 Kadıköy / İSTANBUL Tel-Faks: +90216 418 20 10
nobel@nobelyayin.com - www.nobelyayin.com

Merhum Babam'ın aziz hatırasına ithafen...

ÖN SÖZ

İlk olarak 1953 yılında, Kuveyt'in petrol geliri fazlalarından kurduğu ulusal varlık fonları, 2008 küresel krizinden sonra alevlenen finansallaşma tartışmaları arasında, günümüzde yaklaşık olarak 50'yi aşkın ülkede 8 trilyon dolara ulaşan değeriyle varlığını sürdürmektedir. Her ne kadar orijini 1950'li yıllara kadar uzansa da 2000'li yılların başlarından itibaren piyasalardaki ağırlığını artıran ulusal varlık fonları, önemli tartışmalara neden olmuştur. Özellikle stratejik konumdaki sektörlerin başka bir devletin sahipliğindeki şirketler tarafından satın alınması, ulusal varlık fonlarının ulusal güvenliği tehdit ettiğine dair tartışmaları beraberinde getirmiştir. Bu tartışmalar sürerken IMF ve OECD gibi küresel elitlerce gerçekleştirilen ve ulusal varlık fonlarına yönelik geliştirilen korumacılık politikalarına karşı orta yol bulmayı amaçlayan çabalar, 2008 yılındaki Santiago İlkeleleriyle sonuçlanmıştır. Her ne kadar söz konusu ilkeleri devletlerin ulusal varlık fonları konusunda bir ortak akıl olarak dikkate alması beklense de ulusal varlık fonları; şeffaflık, hesap verebilirlik ve ulusal güvenlik konularında hala tartışma konusu olmaya devam etmekte, aynı zamanda piyasalardaki varlığını artan oranda sürdürmektedir. Türkiye de özellikle 15 Temmuz Darbe Girişimi sonrasında hızlanan bir süreçle ulusal varlık fonuna sahip ülkeler arasındaki yerini almıştır. Nitekim bu çalışmada 19 Ağustos 2016 tarihinde kabul edilen ve 26 Ağustos 2016 tarih ve 29813 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 6741 sayılı "Türkiye Varlık Fonu Yönetimi Anonim Şirketinin Kurulması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun" ile kurulan Türkiye Varlık Fonu'nun Türkiye ekonomisine olan olası etkileri ve ulusal varlık fonları konusunda geçmiş ülke deneyimleri incelenmektedir. Bu nedenle çalışmanın hem akademi camiası için hem de siyasi karar vericiler için önemli bir kaynak olacağı düşüncesindeyim.

Arş. Gör. Soner UYSAL
Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi
İİBF İktisat Bölümü

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ	v
İÇİNDEKİLER	vii
GİRİŞ	1
BİRİNCİ BÖLÜM	
ULUSAL VARLIK FONLARI: TEORİK ÇERÇEVE	3
1.1. Ulusal Varlık Fonlarının (Sovereign Wealth Funds - SWFs) Tanımı, Kapsamı ve Özellikleri.....	3
1.2. UVF'ye Yönelik Tartışmalar ve UVF'nin Gelişimi.....	9
1.3. Ulusal Varlık Fonlarının Olası Yarar ve Sakıncaları	12
1.3.1. UVF'nin Yatırım Sahibi ve Yatırım Yapılan Ülke Ekonomilerine Olası Yararları.....	12
1.3.2. UVF'nin Yatırım Yapan ve Yatırım Yapılan Ülke Ekonomilerine Olası Sakıncaları	15
1.4. Ulusal Varlık Fonları: Ülke Deneyimleri ve Farklı Uygulama Özellikleri	17
1.5. Türkiye Varlık Fonuna İlişkin Temel Bilgiler	26
İKİNCİ BÖLÜM	
ULUSAL VARLIK FONLARININ YÖNETİM-DENETİM YAPISI VE TÜRKİYE VARLIK FONU	29
2.1. UVF'nin Yönetimi ve Denetimi.....	29
2.2. UVF ve Yatırım Yönetimi	33
2.2.1. Yatırım Yetkisi ve Yatırım Amaçları.....	34
2.2.2. Yatırım Politikası	35
2.2.3. Yatırım Uygulaması	38
2.2.4. Risk Yönetimi	39
2.3. Şeffaflık ve Hesap Verebilirlik: Santiago İlkeleri.....	41
2.4. TVF'nin Yönetim ve Denetim Yapısı.....	45

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TÜRKİYE VARLIK FONUNUN KURULUŞ GEREKÇELERİNİN TÜRKİYE EKONOMİSİNİN YAPISAL DURUMUNA OLAN UYUMU VE GENEL EKONOMİK PERFORMANSA MUHTEMEL ETKİLERİ.....	51
3.1. Türkiye Ekonomisinin TVF Kapsamına Aktarabileceği Kamu Gelir ve Fon Fazlası Mevcut mu?	51
3.2. Türkiye Varlık Fonunun Büyük Altyapı Projelerini Finanse Etmesi Türkiye Ekonomisinin Sektörel Bağlantı Yapısına Uygun mu?.....	53
3.3. Kamu Kesimi Borçlanmasının Artmaması Tek Başına Yeterli Bir Gerekçe Olabilir mi? Lawson Doktrini ve Geçmiş Ülke Deneyimleri.....	60
3.4. TVF Kapsamındaki Kaynakların Teknoloji Yoğun Stratejik Sektörler İçin Kullanılması Yararlı Olabilir mi?	61
3.5. Türkiye'nin Genel Ekonomik Durumu ve TVF'nin Olası Etkileri	71
SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	79
KAYNAKÇA	83